

Bantrafik

2002 - 2003

SIKA statistik 2004:1

A. Allmänna uppgifter

A.1 Ämnesområde

Transporter och kommunikationer

A.2 Statistikområde

Bantrafik

A.3 Statistikprodukten ingår i Sveriges officiella statistik

Ja

A.4 Ansvarig

Myndighet/organisation: Statens institut för kommunikationsanalys

Adress: Box 17 213, 104 62 STOCKHOLM

Besöksadress: Maria Skolgata 83

Kontaktperson: Sonya Trad

Telefon: 08-506 206 17

Telefax: 08-506 206 10

E-post: sonya.trad@sika-institute.se

A.5 Producent

Myndighet/organisation: Banverket

Adress: 781 85 Borlänge

Besöksadress: Jussi Björlings väg 2

Kontaktperson: Lars Sjöberg

Telefon: 054 - 24 15 69

Telefax: 054 - 24 15 68

E-post: lars.sjoberg@banverket.se

A.6 Uppgiftsskyldighet

Uppgifter hämtas från:

- Företag som bedriver järnvägs- spårvägs- och tunnelbanetrafik eller angränsande verksamhet.
- Länstrafikhuvudmän.
- Infrastrukturförvaltare.

Skyldighet att lämna uppgifter till denna undersökning gäller enligt lagen om den officiella statistiken (SFS 2001:99), statistikförordningen (SFS 2001:997) och SIKAs föreskrift SIKAFS 2001:1.

A.7 Sekretess och regler för behandling av personuppgifter

I myndigheternas särskilda verksamhet för framställning av statistik gäller sekretess enligt 9 kap. 4 § sekretesslagen (1980:100).

I enlighet med EU-förordningen kommer avidentifierade uppgifter att överföras till EU:s statistiska databaser. Uppgifterna som lämnas till EU är

sekretesskyddade enligt Euroatom nr 322/97

A.8 Gallringsföreskrifter

Materialet gallras enligt Riksarkivets föreskrifter.

A.9 EU-reglering

Två EU-förordningar om statistisk rapportering om järnvägstransporter har trätt i kraft år 2003. EG nr 91/2003 om järnvägstransportstatistik samt EG 1192/2003 om ändring av EG 91/2003.

A.10 Syfte och historik

Statistiken redovisar utrikes och inrikes järnvägs- spårvägs- och tunnelbanetrafik, transporter, materiel, infrastruktur mm och dess utveckling. Syftet är att ge underlag för analyser av problem, åtgärder och dess effekter.

Före 1953 redovisades uppgifter om enskilda järnvägar i Allmän Järnvägsstatistik. Denna publikation upphörde 1953 och ersattes av en översikt över statens och enskilda järnvägar med titeln Sveriges Järnvägar (årgångarna 1862 - 1910 utgavs som bidrag till Sveriges officiella statistik). Denna publikation upphörde år 1999.

År 2000 förändrades förutsättningarna för framställning av statistik över järnvägssektorn. De två viktigaste förändringarna var att det år 2000 tillkom nya större tågoperatörer samt att SJ upphörde som statligt affärsverk vid årsskiftet 2000 - 2001. Förändringarna medförde att det inte längre fanns förutsättningar att särredovisa enskilda järnvägsföretag enligt tidigare mönster. Dessutom beslutades att rapporten även skulle omfatta spårvägs- och tunnelbanetrafik. Järnvägar omarbetades utifrån dessa förutsättningar och titeln ändrades till Bantrafik. Första utgåvan är Bantrafik 2000 - 2001

Fram till och med 1992 års utgåva av Sveriges Järnvägar ansvarade Statens Järnvägar (SJ) för den officiella järnvägsstatistiken. Detta ansvar övergick från och med 1993 års utgåva till SIKÅ.

A.11 Statistikanvändning

Användare av statistiken är, SIKÅ, Banverket, departement och myndigheter, branschorganisationer, media och allmänheten. Statistiken används både för att få en helhetsbild av bantrafiksektorn och för att göra jämförelser med andra transportsektorer.

A.12 Uppläggning och genomförande

Banverket samlar på årsbasis in data från tågoperatörer, länstrafikhuvudmän, infrastrukturförvaltare och andra företag knutna till sektorns verksamhet. Undersökningarna är totalundersökningar.

Härtill samlas uppgifter om transporter från vissa större godstransportoperatörer in månatligen medan uppgifter från mindre godstransportoperatörer samt uppgifter om persontransporter samlas in kvartalsvis.

Antalet uppgiftslämnare var år 2003 43 stycken.

Först fastställs populationen för det aktuella året. Underlag till detta fås dels från Banverkets marknadsavdelning (vilka har varit verksamma som tågoperatörer under aktuellt år) dels genom underhandskontakter med marknadens aktörer.

Därefter tas individanpassade frågeformulär fram. I takt med att besvarade frågeformulär inkommer kvalitetskontrolleras uppgifterna. Detta sker genom rimlighetsanalyser där utfallet går igenom tågssystem för tågssystem. Därefter sammanställs allt underlag till totalsiffror för riket. Därefter görs samma kontroll återigen kompletterat med omvärldsjämförelser. Med omvärldsjämförelser avses avstämningar med andra branscher. Större eller icke förväntade förändringar av transporterna inom en bransch måste gå att förklara med förändringar inom den näringen för att vara acceptabla. Efter avslutad kontroll fastställs siffrorna för aktuellt år.

Uppgifter om olyckor fås från förutvarande Järnvägsinspektionen, nuvarande Järnvägsstyrelsen, som i sin tur samlar in dessa från aktiva tågoperatörer.

A.13 Planerade förändringar i kommande undersökningar

För kommande rapport planeras tabellerna E1 – E3 om olyckor att revideras och harmoniseras med gällande EU förordningar.

B. Kvalitetsdeklaration

0

Inledning

Statistiken om bantrafik skall beskriva järnvägssektorns tillstånd och utveckling (inklusive spårväg och tunnelbana). Statistiken omfattar infrastruktur, aktiva företag, fordon, trafik, transporter och olyckor. Statistiken sammanställs av Banverket och publiceras av SIKa i form av en tryckt rapport och i elektronisk form på SIKa hemsida.

1 Innehåll

1.1 Statistiska målstorheter

Statistiken ska primärt beskriva verksamheten med järnväg, spårväg och tunnelbana i Sverige för år 2003. Statistiken redovisar infrastrukturens utformning och trafiken på denna fördelad på person- och godstrafik. Likaså redovisas utförda transporter fördelade på person- och godstransporter vilka i sin tur är fördelade på inrikes och utrikes transporter och, vad gäller godstrafiken, varuslag. Statistiken redogör även för antal och typ av fordon som disponeras för transporterna samt energianvändningen för, och olyckor som inträffat i anslutning till, transporterna. Härtill redovisas vilka företag som varit aktiva och antal anställda i dessa företag fördelade på infrastrukturarbeten samt person- och godstransporter.

1.1.1 Objekt och population

Objekt i statistiken är bl. a. infrastruktur, fordon, aktiva företag, trafik och transporter.

1.1.2 Variabler

De variabler som ingår är:

- Banor
- sträckning
- längd
- standard

Tågoperatörer och infrastrukturförvaltare

- företag

- antal anställda för trafik och transporter
- antal anställda för infrastrukturförvaltning och trafikledning

Rullande materiel

- antal fordon
- kapacitet
- ägandeförhållanden

Trafik

- trafikarbete
- transportarbete
- godsmängd
- antal resor
- drivmedelsförbrukning
- olyckor

1.1.3 Statistiska mått

Det statistiska mått som används är antal och summa av variabelvärden.

1.1.4 Redovisningsgrupper

Uppgifter redovisas i följande tre huvudgrupper infrastruktur, persontrafik och godstrafik. Samtliga uppgifter redovisas i aggregerad form så att enskilda företag, eller deras verksamhet, inte kan identifieras. Undergrupper till dessa huvudgrupper är bland annat trafikerade banlängder, anställda, fordon, trafik och transporter.

1.1.5 Referenstider

Referensperiod är kalenderåret kalenderåren 2002 och 2003. Uppgifter om beståndet gäller 31/12-02 respektive 31/12-03.

1.2 Fullständighet

Statistiken är fullständig.

2 Tillförlitlighet

2.1 Tillförlitlighet totalt

Den redovisade statistiken är en totalundersökning med god tillförlitlighet, vissa rapporteringsfel kan dock förekomma.

2.2 Osäkerhetskällor

Insamlat material rörande trafik och transporter är inte komplett. Beräkningar och i vissa fall estimeringar har genomförts för att brygga över luckor i historiskt och rapporterat material. Viss osäkerhet förekommer även i uppgifter om persontrafik. Uppgiftslämnarnas metoder för framställande av grunddata rörande resande och personkilometer varierar. Det förekommer även osäkerhet om hur många resenärer som under en resa byter mellan flera tåg. En resenär kan därför i vissa fall räknas flera gånger under samma resa. Detta gäller i första hand kortväga länstrafikresor. Totalnivåerna för antalet resor bör därför betraktas med viss försiktighet, medan uppgifter rörande transportarbete inte omfattas av detta problem. Materialet är dock framställt enligt samma principer för alla rapporterade år, varför tidserierna är konsistenta och jämförbara.

2.2.1 Urval

Bantrafik är en totalundersökning och har ingen urvalsosäkerhet.

2.2.2 Ramtäckning

Undertäckning kan förekomma då fordon tagits ur drift under året eller inhyrts och återlämnats under året samt av personal tillhörande företag vilka i huvudsak verksamma inom annan sektor än populationen (och som därför inte tillhör denna) men som trots detta i mindre omfattning utför arbete åt sektorn. Företag vilka i huvudsak är verksamma inom annan sektor men som utför arbete åt sektorn av påverkbar omfattning ingår i populationen.

Övertäckning utgörs av att resenärer kan rapporteras dubbelt då de under samma resa byter tågssystem, dvs. dels av rapportören för tågssystem ett och dels av rapportören för tågssystem två. I det insamlade underlaget ingår uppgift om antal resenärer som byter system, dessa kan dock i vissa fall vara svåra att urskilja beroende på vilken typ av färdbevis som utfärdats för resan. Det förekommer även viss systematisk övertäckning, t.ex. räknas alltid resor med SL pendeltågssystem som separata resor oavsett om resenären under en sammanhängande resa nyttjat ett annat tågssystem i kombination med pendeltågen eller om resenären för resan endast nyttjat pendeltågen. I det förstnämnda fallet dubbelräknas resenären.

2.2.3 Mätning

Uppgifter från svenska tågoperatörer, länstrafikhuvudmän och infrastrukturförvaltare samlas in en gång per år på särskilda blanketter.

Uppgifter från svenska tågoperatörer och länstrafikhuvudmän samlas in en gång per kvartal på särskilda blanketter.

Uppgifter från vissa större godtransportoperatörer samlas in månatligen genom uttag ur företagens databaser.

Uppgifter om olyckor samlas in från tågoperatörer samt andra berörda instanser på särskilda blanketter då en olycka skett.

2.2.4 Svartsbortfall

Bortfall förekommer endast vid insamlande av uppgifter från trafikutövarna. Bortfallet avser enskilda variabler och effekten för den samlade bilden av järnvägstrafiken är försumbar.

2.2.5 Bearbetning

Insamlade uppgifter har genomgått sedvanlig granskning och i vissa fall rättning. Material rörande trafik och transporter har genomgått bearbetningar för att brygga över luckor i grundmaterialet. Grunddata till detta arbete har hämtats från trafikutövarna.

2.2.6 Modellantaganden

Inga modellantaganden görs.

2.3 Redovisning av osäkerhetsmått

Insamlat material rörande trafik och transporter är inte komplett. Beräkningar och i vissa fall estimeringar har genomförts för att brygga över luckor i rapporterat material. Viss osäkerhet förekommer även i uppgifter om persontrafik. Uppgiftslämnarnas metoder för framställande av grunddata rörande resande och personkilometer varierar. Materialet är dock framställt enligt samma principer för alla rapporterade år, varför tidserierna är konsistenta och jämförbara.

3 Aktualitet

3.1 Frekvens

Statistiken tas fram en gång per år.

3.2 Framställningstid

Publicering skall ske 10 månader efter årsskiftet.
Framställningstiden är nio månader.

3.3 Punktlighet

Rapporten skulle enligt ordinarie tidplan publicerats i oktober 2004. Rapporten publiceras i en preliminär version under december 2004 och i slutgiltig version under januari 2005.

4 Jämförbarhet och sam användbarhet

4.1 Jämförbarhet över tiden

Tillförlitligheten är god, vissa rapporteringsfel kan dock förekomma.

4.2 Jämförbarhet mellan grupper

Jämförbarheten i statistikrapporteringen är god i och med att EU utfärdat förordningarna EG 91/2003 och EG 1192/2003 som utöver att anvisa vilka variabler som skall rapporteras också fastställer EU gemensamma definitioner över dessa variabler. Statistiken är anpassad till dessa förordningar, bland annat är samtliga definitioner och principer för sammanställning av uppgifter harmoniserade med gemenskapens krav sedan år 2000, undantaget tabell A1 'Historisk översikt' samt E1 'Olyckshändelser vid järnvägsdrift'. A1 kommer i princip att bibehålla sitt utseende även framledes, så att tidsserier från 1900-talets början kan bibehållas. E1 kommer däremot att omarbetas i kommande utgåvor av Bantrafik.

4.3 Sam användbarhet med annan statistik

EU:s övriga medlemsländer följer samma EU-förordning som Sverige. Detta innebär att denna undersöknings resultat går att jämföra med övriga medlemsländers. De uppgifter som Eurostat – EU:s statistikorgan – efterfrågar enligt förordningen kommer så småningom att presenteras för varje medlemsland i Eurostats publikationer.

Jämförbarheten med andra transportslag kan vara mindre god då definitioner, för exempelvis en resa, skiljer sig åt.

5 Tillgänglighet och förståelighet

5.1 Spridningsformer

Statistiken publiceras i Bantrafik, som ingår i Sveriges officiella statistik och ges ut av SIKÄ.

Publikationen redovisas, och kan beställas, på SIKÄ hemsida
www.sika-institute.se

eller

Statens Institut för Kommunikationsanalys (SIKÄ)
Publikationsservice
Box 17 213
104 62 Stockholm

Publikationen skickas även till universitet/högskolor samt bibliotek. Adresserna

erhålls från SIKA.

5.2 Presentation

Statistiken redovisas i form av text, tabeller och diagram.
Rapporten för år 2002 - 2003 består av 50 sidor

5.3 Dokumentation

5.4 Tillgång till primärmaterial

Primärmaterialiet förvaras hos Banverket på datamedium. Viss information finns endast i pappersform.

5.5 Upplysningstjänster

Sonya Trad
Statens Institut för Kommunikationsanalys (SIKA)
Box 17 213
104 62 Stockholm
Telefon: 08-506 206 17
Fax:08-506 206 10
E-post: sonya.trad@sika-institute.se

Lars Sjöberg
Banverket
Box 5149
650 05 Karlstad
Telefon: 054 – 24 15 69
Fax: 054 – 24 15 68
E-Post: lars.sjoberg@banverket.se